

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Tdo/51/2015
Identifikačné číslo spisu: 3512010416
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Štefan Harabin
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:3512010416.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Štefana Harabina a sudcov Gabriely Šimonovej a JUDr. Viliama Dohňanského, na neverejnom zasadnutí 31. marca 2016 s verejným vyhlásením rozsudku, v trestnej veci obvineného A. I., pre trestný čin § 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. a iné, o dovolaní obvineného A. I. proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne zo 4. novembra 2014, sp. zn. 23 To 36/2014, podľa § 386 ods. 1, 2, § 388 ods. 1 Tr. por. z dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., takto

rozhodol:

Uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo 4. novembra 2014, sp. zn. 23 To 36/2014 a konaním, ktoré mu predchádzalo

b o l p o r u š e n ý z á k o n

v ustanovení § 319 Tr. por. v neprospech obvineného A. I..

Napadnutý rozsudok krajského súdu **s a z r u š u j e**.

Z r u š u j e sa aj rozsudok Okresného súdu Nové mesto nad Váhom z 12. decembra 2013, sp. zn. 1 T 191/2012.

Z r u š u j ú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Okresnému súdu Nové mesto nad Váhom **s a p r i k a z u j e**, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Nové mesto nad Váhom z 12. decembra 2013, sp. zn. 1 T 191/2012, bol obvinený A. I. uznaný vinným v jednočinnom súbahu z prečinov ublíženia na zdraví a výtržníctva podľa

§§ 156 ods. 1, 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák., pretože

13. februára 2012 v čase asi o 05.15 hod. v Starej Turej, v mestskej časti Topolecká, na hlavnej ceste pred obytným domom č. 2212 fyzicky napadol poškodeného O. I. pri jeho vozidle tak, že ho chytil spredu oboma rukami za krk a sotil ho o auto, potom obaja na zľadovatenom povrchu spadli na zem, poškodený na obžalovaného, následne obžalovaný prehodil poškodeného tak, že poškodený ležal na zadnej časti tela a obvinený kľučal nad ním, pričom zovieral poškodeného pravou rukou za krk, pričom poškodený sa bránil tak, že sa snažil obžalovaného v stoji i na zemi odtláčať oboma rukami od seba v dôsledku čoho poškodený O. I. utrpel zranenia, a to pomliaždenie mäkkých tkanív hlavy a tváre s odreninami kože na tvári vľavo a v oblasti ušnic obojstranne a podvrtnutie zápästno-článkového kĺbu palca ľavej ruky bez úrazových zmien na hornom skelete, ktoré si vyžiadali liečenie, spojené s pracovnou neschopnosťou poškodeného a s jeho obmedzením v obvyklom spôsobe života, trvajúcimi od 4. februára 2012 do 29. februára 2012.

Uložený mu bol v zmysle §§ 364 ods. 1, 36 písm. j/, 37 písm. h/, 38 ods. 2, 41 ods. 1, 56 ods. 2, 57 ods. 3 Tr. zák. peňažný trest vo výške 200 € a pre prípad, že by jeho výkon úmyselne zmaril náhradný odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov. Obvineného súd zaviazal nahradiť poškodenému podľa § 287 ods. 1 Tr. por. škodu vo výške 393 €.

Odvolaie obvineného, Krajský súd v Trenčíne 4. novembra 2014 uznesením, sp. zn. 23 To 36/2014, v zmysle § 319 Tr. por. zamietol ako nedôvodné.

Prostredníctvom obhajkyne podal obvinený proti uzneseniu odvolacieho súdu dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Tvrdil, že skutok za ktorý bol uznaný vinným, sa nestal. Upozornil na rozpory medzi verziou poškodeného a jeho verziou s tým, že ide o tvrdenie proti tvrdeniu. Nemal úmysel poškodeného fyzicky napadnúť alebo mu spôsobiť zranenie, išiel ho len verbálne napomenúť a následne sa bránil jeho útoku, čím mu spôsobil ujmu na zdraví. Poukázal na výpoveď znalca Dr. Z. a lekársku správu Dr. A.. Napadol tiež nesprávnosť právneho posúdenia skutku aj ako prečinu výtržníctva v zmysle § 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. Súd označil za miesto verejnosti prístupné miesto pred bránou do dvora pri hlavnej ceste. Navrhol vysloviť porušenie zákona v ustanovení § 319 Tr. por. uznesením krajského súdu, zrušiť toto uznesenie a rozsudok okresného súdu prikázať okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Námestníčka okresnej prokurátorky uviedla, že nie je naplnený dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Dovolací súd v prípade tohto dôvodu nepreskúmava skutkové zistenia, na ktorých je založené rozhodnutie. Skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa dovolací súd nemôže ani meniť ani dopĺňať. Odsúdený namieta i skutočnosť, že skutok sa nestal na mieste verejnosti prístupnom, najmä vzhľadom na dennú dobu jeho spáchania. Miestom verejnosti prístupnom sa rozumie každé miesto, na ktoré má prístup široký okruh individuálne neurčených ľudí a kde sa tiež spravidla zdržiava viac ľudí, pričom hrubú neslušnosť alebo výtržnosť môžu postrehnúť viacerí ľudia, hoci v čase činu nemusia byť prítomní. Navrhla dovolanie odmietnuť, lebo nie sú prítomné dôvody v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie je prípustné, bolo podané osobou oprávnenou, prostredníctvom obhajcu, v zákonnej lehote, na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§§ 368 ods. 1, 369 ods. 2 písm. b/, 373 ods.1, 370 ods. 1, 3 Tr. por.). a je dôvodné v rozsahu ustanovenia dovolacieho dôvodu podľa písm. i/, § 371 ods. 1 Tr. por.

Podľa tohto ustanovenia dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Z tejto dikcie vyplýva, že dovolací súd je zisteným skutkovým stavom viazaný, ale len za predpokladu,

že tzv. skutková veta obsiahnutá vo výrokovej časti rozsudku obsahuje vyjadrenia všetkých skutkových okolností, ktoré vyžaduje použitá právna kvalifikácia skutku. Inými slovami vtedy, ak skutkové zistenia ustálené súdom vykazujú všetky zákonom určené znaky príslušnej skutkovej podstaty trestného činu. Toto „vymedzenie všetkých skutkových okolností, ktoré vyžaduje použitá právna kvalifikácia“ treba chápať tak, že je splnené nielen formálne slovným vyjadrením znaku skutkovej podstaty v texte skutkovej vety. Musí zodpovedať i zákonnému vymedzeniu príslušného znaku v zmysle právne relevantného obsahu, ustáleného zákonom zodpovedajúcim spôsobom vykonania a hodnotenia dôkazov. Pokiaľ tomu tak nie je, musí aj dovolací súd, tiež so zreteľom na právo obvineného na spravodlivý proces, mimo ktorého nestojí ani dovolacie konanie, túto „nepravosť“ napraviť.

V danom prípade mal obvinený v jednočinnom súbehu spáchať prečiny ublíženia na zdraví a výtržníctva podľa §§ 156 ods. 1, 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák.

Jedným zo zákonných znakov prečinu výtržníctva v zmysle 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. je, že páchatel fyzicky napadol iného a tým sa dopustil hrubej neslušnosti na mieste verejnosti prístupnom. Základným predpokladom trestnej zodpovednosti za prečin je bezpečné zistenie či konanie nesie nielen všetky formálne znaky prečinu, ale i toho, či ide o prečin aj v intenciách ods. 2 § 10 Tr. zák. To znamená, že vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nie nepatrná (materiálny korektív).

Záver o tom, či pri prečine je materiálny korektív podľa § 10 ods. 2 Tr. zák. je záverom právnym.

Tento právny záver o materiálnom korektíve prečinu sa však musí zakladať na skutkových zisteniach súdu vyplývajúcich z vykonaného dokazovania rovnako, ako záver o objektívnych a subjektívnych znakoch prečinu. Skutočnosti významné pre právny záver o tom, či tu je materiálny korektív prečinu, musia byť predmetom dokazovania práve tak, ako všetky ostatné okolnosti naplňujúce znaky trestného činu.

Pri zisťovaní okolností, ktoré majú význam pre záver o materiálnom korektíve prečinu, nemožno vopred prikladať osobitný význam žiadnemu dôkaznému prostriedku, ale na jeho naplnenie treba usudzovať zo všetkých konkrétnych okolností, za ktorých bol prečin spáchaný a zo všetkých relevantných dôkazov.

Naplnenie materiálneho korektívu podľa § 10 ods. 2 Tr. zák. pri prečine výtržníctva v zmysle 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. z pohľadu, či je jeho závažnosť nepatrná so zreteľom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a v danej veci, nie je preukázané.

Zo zásady spravodlivého súdneho konania vyplýva potreba, aby odôvodnenie výroku súdneho rozhodnutia o vine zo spáchania skutku naplňujúceho prečiny mimo rozumných pochybností, zodpovedalo požiadavke preukázania zákonných znakov oboch prečinov aj preukázaním materiálneho korektívu. V odôvodneniach rozhodnutí nižších súdov v danom prípade sa tak nestalo pri prečine výtržníctva v zmysle 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák..

Z dôkazov vykonaných nie je možné vyvodiť spoľahlivý záver o tom, že páchatel' fyzickým napadnutím iného sa dopustil i hrubej neslušnosti na mieste verejnosti prístupnom v intenciách prečinu výtržníctva v zmysle 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák., tiež z pohľadu materiálneho korektívu podľa § 10 ods. 2 Tr. zák.

Nie každé fyzické napadnutie občana, i keď sa ho páchatel' dopustil na mieste verejnosti prístupnom, musí vždy naplňovať skutkovú podstatu prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. aj z pohľadu materiálneho korektívu podľa § 10 ods. 2 Tr. zák.

Súdy prvého a druhého stupňa pochybili, keď čin obvineného posúdili i ako prečin výtržníctva v zmysle 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák., ako na to správne poukazuje dovolateľ.

Pravdou síce je, že obvinený fyzicky napadol poškodeného pred bránou do dvora, na ktorý má prístup ktokoľvek. Na mieste verejnosti prístupnom sa tým dopustil hrubej neslušnosti. Nedošlo pritom, ale k ohrozeniu iných občanov, ani k narušeniu cestnej premávky, lebo udalosť sa odohrala, nie na, ale pri hlavnej ceste pred obytným domom č. 2212 v Starej Turej. Skoro ráno o 5.15 hod., kde sa, okrem príbuzných oboch aktérov bitky, nepohybovalo viac osôb. Z dôkazov prítomných v spise je nesporné tiež to, že susedské vzťahy medzi obvineným a poškodeným už pred kritickou udalosťou boli narušené a došlo počas bitky aj k ulomeniu časti zuba obvineného (čl. 53, Lekárska správa Dr. Z. K. z 13. februára 2012, objektívny nález: „kus odlomeného zuba je vidno“).

Zistené konanie obvineného nebolo možné právne kvalifikovať i ako prečin výtržníctva v zmysle 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák., práve v dôsledku absencie materiálneho korektívu v intenciách § 10 ods. 2 Tr. zák. Vzhľadom na v predchádzajúcom odseku vyjadrené skutočnosti viažuce sa na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je závažnosť prečinu nepatrná.

Pri správnej aplikácii hmotnoprávneho ustanovenia § 10 ods. 2 Tr. zák. okresný aj krajský súd by dospeli k záveru, že obvinený nespáchal prečin výtržníctva, čo by našlo odraz vo vypustení právnej kvalifikácie skutku aj v zmysle § 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. a uložení miernejšej sankcie. To by nesporné zásadným spôsobom ovplyvnilo postavenie obvineného, ako to má na mysli ustanovenie § 371 ods. 5 Tr. por.

Odvolací súd nepostupoval tak, ako mu to ukladá ustanovenie § 317 ods. 1 Tr. por. Nesprávne aplikoval § 319 Tr. por., ak pri nepreukázaní materiálneho korektívu použitej právnej kvalifikácie konania obvineného i ako prečinu výtržníctva v zmysle 364 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. zamietol jeho odvolanie podľa tohto ustanovenia Tr. por.

Najvyšší súd považuje obvineným uplatnený dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. za naplnený. Dovolací súd po vyslovení porušenia zákona odvolacím súdom v ustanovení § 319 Tr. por. v neprospech obvineného, tento rozsudok zrušil. Zrušil aj rozsudok prvostupňového súdu ako aj rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením stratili podklad. Okresnému súdu prikázal, aby vec znovu prerokoval a rozhodol.

K zrušeniu prvostupňového rozsudku a prikázaniu okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol, došlo preto, že zistený nedostatok nastal už v konaní predchádzajúcom napadnutému uzneseniu krajského súdu.

Prvostupňový súd je viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo veci dovolací súd. V novom konaní je potrebné, aby okresný súd venoval náležitú pozornosť správne právnemu posúdeniu konania obvineného.

Z obsahu ďalších argumentov dovolania (ktoré upozorňujú na rozpory medzi dvomi verziami, s tým, že ide o tvrdenie proti tvrdeniu, nemal obvinený úmysel poškodeného fyzicky napadnúť alebo mu spôsobiť zranenie, išiel ho len napomenúť a následne sa bránil jeho útoku, poukazujúc na výpoveď znalca Dr. Z. a lekársku správu Dr. A.) vyplýva, že cez dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. uplatňuje i námietky, ktorými zjavne z neho vybočuje.

Tieto námietky nepochybne smerovali proti spôsobu hodnotenia dôkazov a správnosti skutkových zistení súdmi nižšieho stupňa. V podstate spochybňoval súdmi ustálený skutkový stav a následne predostrel vlastnú verziu skutku založenú na inom, pre neho priaznivejšom hodnotení dôkazov. Tu skôr, ako o právnu námietku, ide o skrytú snahu obvineného, aby vykonané dôkazy a skutkový stav boli vyhodnotené v jeho prospech.

Existenciu tohto dovolacieho dôvodu dovolací súd posudzuje skúmaním, či skutok ustálený súdmi nižšieho stupňa bol správne podradený pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v

Trestnom zákone. Iba opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne posúdený ako iný trestný čin, alebo že skutok nie je trestným činom. Spomenutý dôvod naplnia aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Rozumie sa tým napr. nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu (§ 24 až 30 Tr. zák.), premlčania trestného stíhania (§ 87 Tr. zák.), pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného, súhrnného, spoločného alebo ďalšieho trestu (§ 41 až 43 Tr. zák.), trestu obzvlášť nebezpečnému recidivistovi podľa § 47 ods. 2 Tr. zák. Toto ustanovenie sa vzťahuje aj na porušenie iných hmotnoprávnych predpisov ako je Občiansky, resp. Obchodný zákonník a pod., pokiaľ majú priamy vzťah k právnenému posúdeniu skutku.

Pri posudzovaní oprávnenosti existencie tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré urobili sudy nižšieho stupňa. Dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo vyplýva aj z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi nižšieho stupňa nemôže ani meniť ani dopĺňať. To znamená, že obvinený môže ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú také, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v odvolacom konaní. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvolaciu“ inštanciu zameranú na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa. V tomto smere dovolací súd odkazuje na ustálenú judikatúru k výkladu a aplikácii dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Navyše obhajoba obvineného založená na tvrdení, že poškodeného išiel len napomenúť a následne sa sám bránil útoku, neobstoí. Poškodený podrobne popísal priebeh útoku na neho a jeho výpoveď je v súlade s výpoveďou syna Zdenka, ktorý potvrdil, že obvinený otca zdrapil a buchol o auto. Išiel otcovi na pomoc, obvinený kľučal na otcovi, preto ho spacifikoval. Otec bol krvavý. Výpovede poškodeného a jeho syna korešpondujú so záverom Dr. Z. a lekáorskými správami o prvotnom ošetrení poškodeného.

Pre dovolací súd i pre rešpektovaní zásady nemo iudex sine actore je nepochopiteľné, že vzhľadom na obsah spisu a všetky vykonané dôkazy, ušlo pozorností prokurátora aj zjavné ublíženie na zdraví obvineného bez prítomnosti podmienok nutnej obrany na strane poškodeného.

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.